

Publikatsioon kajastab ainult autori arvamust. Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusamet ning Euroopa Komisjon ei vastuta mis tahes seal sisalduva teabe võimaliku kasutuse eest.

The publication reflects only the opinion of the author.
The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
and the European Commission are not responsible for any possible
use of the information contained therein.



Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union



OUR HERITAGE:
WHERE THE PAST
MEETS THE FUTURE



Rikastage ennast – ENriCH!
Projekti
„Reveal YouropEaN Cultural Heritage“
lõppuuring

ENriCH yourself!
Final Study of the
Reveal YouropEaN Cultural Heritage
Project

Juhtpartner / Lead Partner



Projektipartnerid / Project Partners



Koostööpartnerid / Cooperating Partners



Rikastage ennast -ENriCH !

Projekti

„Reveal YouropEaN Cultural Heritage“
lõppuuring

ENriCH yourself!

Final Study of the

Reveal YouropEaN Cultural Heritage
Project



Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

OUR HERITAGE:
WHERE THE PAST
MEETS THE FUTURE



ENriCH kokkuvõtlikult

Projekt „Reveal YouropEaN Cultural Heritage“, lühidalt ENriCH, oli Euroopa Liidu programmist „Kodanike Euroopa“ kaasrahastatud projekt alamprogrammi „Demokraatias osalemine ja kodanikuaktiivsus“

meetmes „Linnade võrgustik“. ENriCH projekti viisid aastatel 2018 kuni 2020 läbi viis partnerit viies Euroopa linnas: Eisenstadtis (Austria), Lendavas (Sloveenia), Saint-Omeris (Prantsusmaa), Tartus (Eesti) ja Veszprémis (Ungari), millest igaüks on toetanud noori inimesi kohaliku kultuuripärandi avastamisel ja aidanud neil jagada oma arvamust selle kohta, mida see pärand neile tähendab, millisena näevad nad kultuuripärandi tulevikku ja kuidas saaks seda näidata kaardil nende linnade eriliste reisisiplaanide kaudu neile, kes tunnevad huvi selle asula kohaliku „maitse“ järele. Peamine küsimus on olnud järgmine: kuidas on Euroopa sündmused ja kultuur kujundanud minu linna kultuuripärandit ja vastupidi?

ENriCH in a Nutshell



The Reveal YouropEaN Cultural Heritage project, or as we shortly call it: ENriCH, was a project co-funded by the Europe for Citizens Programme of the European Union, under its subprogram ‘Democratic

engagement and civic participation’ in the ‘Network of Towns’ action. ENriCH was run between 2018 and 2020 by five partners in five towns across Europe: Eisenstadt (Austria), Lendava (Slovenia),

Saint-Omer (France), Tartu (Estonia), and Veszprém (Hungary), and each of them has supported young people in exploring local cultural heritage and has helped them share their opinion about what this heritage means to them, how they see the future of cultural heritage and how it could be shown on a map that displays special itineraries in these towns for those who are curious about the local ‘taste’ of that settlement. The main question has been: how European events and culture shaped the cultural heritage of my city and vice versa?



1. Meie partnerid

1.1. Veszprémi linnavalitsus, Ungari

Veszprémi linnavalitsus oli ENriCHi juhtiv partner. Veszprém, „kuningannade linn“, on üks vanimaid Ungari linnu, kus elab tänapäeval 60 000 inimest. See on halduslik, majanduslik ja kultuuriline piirkondlik keskus, mis paikneb Balatoni järve ja Bakony mäestiku embuses. Kultuur mängib olulist rolli eriliselt rikkaliku kultuuripärandiga ning mitmeid väljapaistvaid kultuurisündmuseid ja kunstifestivale võõrustava linna elus. Veszprémi uhkus on mitmed mainekad haridusasutused, sealhulgas Pannonia Ülikooli linnak, Kesk-Dunántúli juhtiv kõrgharidusasutus. Veszprém on alates 2019. aastast olnud UNESCO loovlinnade võrgustiku liige muusika valdkonnas ning linn on koos Balatoni piirkonnaga 2023. aasta Euroopa kultuuripealinn.

1.2. Täiskasvanute Koolituskeskus, Lendava, Sloveenia

Lendava Täiskasvanute Koolituskeskus on Lendava linnavalitsuse asutatud kohalik avalik organisatsioon täiskasvanuhariduse edendamiseks ja arendamiseks. See pakub ulatuslikku haridusprogrammide valikut, pöörates järjest enam tähelepanu elukestva õppe projektidele, eriti sotsiaalselt nõrgemates rühmades, seal-

1. Our Partners

1.1. Municipality of Veszprém, Hungary

The Municipality of Veszprém was the **Lead Partner** of ENriCH. **Veszprém, ‘the city of Queens’**, is one of the oldest Hungarian cities with 60 000 inhabitants today. Lying in the embrace of Lake Balaton and Bakony Hills, it is a regional administrative, economic and cultural centre. Culture plays an important role in the life of the city, which is prominently rich in cultural heritage and hosts numerous notable cultural events and art festivals. Veszprém boasts several prestigious educational institutions, including a campus of the University of Pannonia, the leading higher educational institution of Central Transdanubia. Veszprém has been a member of the UNESCO Creative Cities Network in the field of Music since 2019, and the city together with the Balaton region will be the European Capital of Culture in 2023.

1.2. Adult Education Center, Lendava, Slovenia

Adult Education Center Lendava is a public local organization, established by the Municipality of Lendava to promote and develop adult education. It offers a comprehensive range of educational programmes with an

hulgas romade kogukonnas. Viimase paari aasta jooksul on olnud ka töötubasid teadlikkuse tõstmiseks kodanikuaktiivsuse kohta ning alates 2005. aastast on korraldatud mitmeid riiklikke ja piiriüleseid projekte. Lendava pikendab ENriCHi partnerlusse kuuluvate Euroopa kultuuripealinna linnade nimekirja, kuna on 2025. aasta kultuuripealinna kandidaat.

1.3. Sihtasutus Foster Europe, Eisenstadt, Austria

Sihtasutus Foster Europe tugevateks Euroopa piirkondadeks on Austria iseseisev, sõltumatu, erasektoris tegutsev heategevuslik sihtasutus Euroopa integratsiooni, demokraatia, piirkondliku detsentraliseerimise ja föderalismi edendamiseks. Töötades üleeuroopalises raamistikus, keskendub Foster Europe peamiselt Kesk- ja Ida-Euroopa piirkonnale. Foster Europe on edendanud Euroopa föderalismi ja piirkondliku detsentraliseerimise debatti alates 2009. aastast. Foster Europe tegeleb liikmesriikide ja nende institutsioonide organiseerimise küsimusega, samuti demokraatia küllaldasemate ja kõrgemate vormide otsimisega, tehes tihedalt koostööd Euroopa partneritega nii teaduse, uuringute kui ka praktilise poliitilise elluvi-

increasing attention to lifelong learning projects, especially to the socially weak groups, including the Roma community.

In the last few years there have been also workshops for raising the awareness about active citizenship, and since 2005 several national and cross-border projects have been carried out. Lendava extends the line of European Capital of Culture cities in the ENriCH partnership since it is a candidate city for 2025.

1.3. Foster Europe Foundation, Eisenstadt, Austria

Foster Europe Foundation for strong European Regions is an independent, non-partisan, private and charitable Austrian Foundation to promote European integration, democracy, regional decentralisation and federalism in Europe. While working in a Pan-European framework, Foster Europe puts its main emphasis in the area of Central and Eastern Europe. Foster Europe has been promoting a European debate on federalism and sub-national decentralization since 2009. In close cooperation with European partners from the realms of science, research as well as practical political implementation, Foster Europe is addressing the question

mise vallast. ELi makropiirkondlike strateegiate raamistikus, eriti ELi Doonau piirkonna strateegias, edendab Foster Europe struktuurset kodanikuaktiivsust, valitsusväliste organisatsioonide koostöövõrgustikku kui makropiirkondliku valitsemise peamist komponenti.

1.4. Tartu linnavalitsus, Eesti

Tartu on rahvaarvult Eesti teine linn, kus elab 100 000 inimest. See on Lõuna-Eesti piirkonnakeskus ning seda võib pidada riigi kultuuri- ja hariduspealinnaks. Siin asuvad Eesti parimad ülikoolid: Tartu Ülikool, Eesti Maaülikool ja Tartu Tervishoiu Kõrgkool. Igal aastal õpib Tartus üle 20 000 õpilase, sealhulgas välismaalastest üliõpilasi umbes 80 riigist. Tartu elus mängib kultuur olulist rolli – linn võõrustab mitmeid tähtsaid kultuurisündmuseid, mis on rahvusvahelise ulatusega ja rõhutavad tugevalt kultuuripärandit, eriti nüüd, kui Tartu võitis 2024. aasta Euroopa kultuuripealinna tiitli. Kultuur on ka Tartu ja selle sõpruslinna Veszprémi peamine ühendaja. Tartu on loonud laialdaselt rahvusvahelisi suhteid ning olnud alates 2015. aastast UNESCO loovlinnade võrgustiku liige kirjanduse valdkonnas. Linnas tegutseb üle 100 noorteorganisatsiooni.

of how to organize states and their institutions as well as the search for more and higher forms of democracy. In the framework of the EU macro-regional strategies, especially the EU Strategy for the Danube Region, Foster Europe promotes structural civic participation, networking of NGOs as a key component of the macro-regional governance.

1.4. Municipality of Tartu, Estonia

Tartu is the second largest city of Estonia with a population of 100 000. It is the regional centre of South-Estonia and can be considered the cultural and educational capital of the country. The top universities of Estonia are situated here: University of Tartu, Estonian University of Life Sciences and Tartu Health Care College. Every year more than 20 000 students study in Tartu, among them foreign students from about 80 countries.

Culture plays an important role in the life of Tartu: the city hosts a range of high-ranking cultural events that are international in scope and places great emphasis on cultural heritage, especially now, when it won the title of the European Capital of Culture 2024. Culture is also the main link between Tartu and its twin town, Veszprém. Tar-

1.5. Urbanismi ja Arengu Agentuur (AUD), Saint-Omer, Prantsusmaa

Harmoonilisel Saint-Omeri linnal on märkimisväärne ajalooline linnaline kultuuripärand. Marais Audomarois' UNESCO biosfääri kaitseala hõlmab Saint-Omeri ja selle mägala, fauna ja floora paradiisi, mis on ühtlasi Prantsusmaa viimane haritud soo. Vesi kujundab kõikjal maastikke ja levib ka igapäevaellu. Morinie piirkonna valdades on säilinud jäljed iidse linna Théroutanne'i, „kadunud linna“ haruldase näite rikkalikust ajaloo. Selle keskaegse „Pompei“ jäljed avalduvad maastikus ja pinnases.

AUD haldab uuringuid ja projekte piirkonna planeerimiseks ja kestlikuks arendamiseks. Kultuuri-ministeerium on organisatsioonile andnud märgise „Kunsti ja ajaloo paigad“, mis eristab arhitektuuri, maastiku ja pärandi tõelise kaitsmise ning rikastamise püüdlusel juhitud piirkondi.

tu has wide international relations and has been a member of the UNESCO Creative Cities Network in the field of Literature since 2015. There are around 100 youth organisations in the city.

1.5. Urbanism and Development Agency (AUD), Saint-Omer, France

The harmonious city of Saint-Omer offers remarkable historic urban cultural heritage. The Marais Audomarois UNESCO biosphere reserve includes Saint-Omer and also its wetland, a paradise for the fauna and flora, also the last cultivated marsh of France. Water shapes landscapes everywhere and permeates everyday life. The municipalities of the Morinie area carry the traces of a rich history around Théroutanne, an ancient city and a rare example of a 'disappeared city'. The traces of this medieval 'Pompei' are expressed in the landscape and the soil.

AUD manages studies and projects for the planning and sustainable development of the territory. The organisation carries the label 'Places of Art and History', which was awarded by the Ministry of Culture and Communication and distinguishes territories that are animated by a real ambition of protection

1.6. Passau linnavalitsus, Saksamaa
Passau on Veszprémi sõpruslinn ning kuigi see ei osale kogu projektis, pakuti võimalust ENriCHi partnerluse raames nende võrratut linna külastada. „Kolme jõe linnana“ tuntud linn sai oma nime seetõttu, et Doonauga liitub seal lõunast Inn ja põhjast Ilz. Lisaks on linn märkimisväärne oma hämmastava ehituspärandi, peamiselt gooti ja barokkarhitektuuri tõttu. Passau on koduks paljudele koolidele ning noorimale ülikoolile Baieris, Passau Ülikoolile. Ülikoolis käib umbes 12 000 õpilast ning sellel on ilmselt üks kõige kaasaegsemaid ülikoolilinnakuid terves riigis. ENriCHi raames osalesid Gisela keskkooli õpilased.



and enhancement of architecture, landscape and heritage.

1.6. Municipality of Passau, Germany

Although not involved in the whole project, Passau is a twin town of Veszprém and offered the possibility to visit their wonderful city with the ENriCH partnership. The town, also known as the 'City of Three Rivers' got this name because the Danube is joined there by the Inn from the south and the Ilz from the north. Moreover, the city is notable for its amazing built heritage, the mainly gothic and baroque architecture.

Passau gives home to many schools, and to the youngest university in Bavaria, the University of Passau. Around 12 000 students attend the university which has probably one of the most modern campuses in the country. In the frame of ENriCH students from Gisela High School were involved.

2. Meie eesmärgid

Euroopa kultuur on oma mitmekesisuse ja rikkalikkuse tõttu ennenägematu teadmiste allikas. Euroopa riikide ja kogukondade rajatud kultuuripärandi ja -väärtuste taasavastamine, mõistlik kasutamine ja edendamine on väga oluline. See vajadus on veelgi asjakohasem Y- ja Z-põlvkondade puhul, kellel esineb lisaks teistele probleemidele tõsine ärevus telefonist lahusolekul ning kes seega lähenevad vanadele traditsioonidele teatud kahtlustega.

Meie eesmärk oli ENriCHi kaudu toetada kohalikke poliitikakujundajaid ja peamiselt noori linlasi avastamaks ühist Euroopa identiteeti ja jagatud väärtuseid, sidemeid nende ajaloos ja kultuuripärandis. Seega proovis ENriCH Euroopa kultuuripärandit noorte ja poliitikakujundajate dialoogi kaudu uuesti tõlgendada.

3. Ettevalmistused

ENriCHi raames toetusid kõik rahvusvahelised kohtumised esialgsetele kohalikele tegevustele. Iga partner pani kokku 6–15 noorest inimesest (keskkooli- ja ülikooliõpilased) koosneva kohaliku rühma, kellega kogu projekti jooksul koostööd teha. Kohalikud rühmad kohtusid tavaliselt

2. Our Goals

European culture, due to its diversity and richness can signify an unprecedented source of knowledge. It is important to rediscover, use prudently and promote cultural heritage and values established by European nations and communities. This need is even more relevant with regard to Y&Z generations who are, among others, having serious phone separation anxiety thus approaching to old traditions with certain doubts.

Through ENriCH our aim was to support local decision makers and mainly young citizens in revealing the common European identity and shared values, connections in their history and cultural heritage. Thus, ENriCH has tried to reinterpret the European cultural heritage through the dialogue of youth and decision makers.

3. Preparations

In the frame of ENriCH all international meetings were based on preliminary local activities. Every partner set up a local group of 6-15 young people (a mixture of high school and university students) to work with during the whole project. The local groups usually met on a monthly basis to work on project tasks (map

igakuiselt, et töötada projekti ülesannetega (kaart ja rahvusvaheliste kohtumiste ettevalmistus), ning igast rühmast sõitsid rahvusvahelistele kohtumistele vaheldumisi 2–3 õpilast, mis oli hea võimalus inglise keele harjutamiseks, teiste kultuuride tundma õppimiseks ning ühistöö kogemiseks õpilaste ja poliitikakujundajate/ekspertidega.

Kuigi paljud õpilastest ei tundnud varem üksteist, sai neist intensiivse ühistöö lõpuks suurepärane kogukond.

Sarnane harmoonia tekkis kogu rahvusvahelises rühmas. Nad muutusid järjest enam avatumaks ka rahvusvahelistel kohtumistel.

Partnerluses leiti, et eriti oluline on töötada õpilastega kui kolleegidega, mitte hierarhiliselt, võimaldades koos ühistegevusi luua – paljusid ülesandeid täitsid peamiselt õpilased ning poliitikakujundajatel ja ekspertidel oli protsessis vaid toetav ja kooskõlastav roll.

See kehtis tervitusvideote puhul, mida saab vaadata [@ENriCHi You-](#)



and preparation of the international meetings), and in a rotation system 2-3 students travelled to the international meetings from each group, which proved to be a great opportunity to practice English, get to know other cultures, and experience the joint work of students and decision makers/experts.

Although many of the students did not know each other before, at the end of the intensive joint work they became a great community. The harmony developed

similarly within the whole international group. They became more and more open during the international meetings as well.

The partnership found it especially important to work with the students as colleagues instead of a hierarchical way, enabling efficient cooperation: many of the tasks were carried out mainly by the students, while decision makers and experts had only supporting, coordinating role in the process.

This was the case with the welcome

Tube'i kanalil. Lisaks loodi **ENriChi Instagrami profil**, mida haldasid Ungari õpilased, ent selle pidevast käigushoidmisest said osa võtta ka teiste riikide õpilased. Seda saab endiselt vaadata, otsides kontot **@enrich_veszprem**. Sarnaselt loodi noorte inimeste aruteluprotsessi tulemuse-na koos projekti logo.

Kohalike kohtumiste peamine teema oli siiski KASUTA-seda veebikaartide, ENriChi kaartide, valmistamine.

4. Meie ENriCHi kaardid

Me kõik teame üldisi linnakaarte, kus näidatakse lihtsal viisil linnade peamisi vaatamisväärsusi, tuuakse välja programmid ja vabaa-
jategevused. Üldiselt ei anta ühes-
ki neist personaalseid soovitusi ega
näpunäiteid. ENriCHi kaartide peam-
ine eesmärk ongi see, et tunneksite,
nagu oleksite saanud nõuandeid
oma sõpradelt. Leiate personaalseid
näpunäiteid õpilaste lemmikpaikade
kohta, külastamis- või proovimis-
soovitusi; jalutusmarsruute mööda
kohalike noorte lemmikradu; lühikese
ajaloo, et tunneksite end linnale eri-
ti lähedal, aga ka praktilisi vihjeid ja
näpunäiteid kohaliku kultuuri ja har-
jumuste kohta.

Sedavõrd suure hulga teabe kogumine ja sünteesimine nõudis rühmadelt suurt pingutust:

videos, which are available on the **@ENriCH Youtube channel**. Also, the **ENriCH Instagram profile** was created and managed by the Hungarian students, but all students from other countries could take part in its continuous maintenance. You can still check it by searching for **@enrich_veszprem**. Similarly, the project logo was co-created by the young participants, as a result of a discussion process. However, the core topic of the local meetings was the preparation of the USE-it based maps, 'the' ENriCH maps.

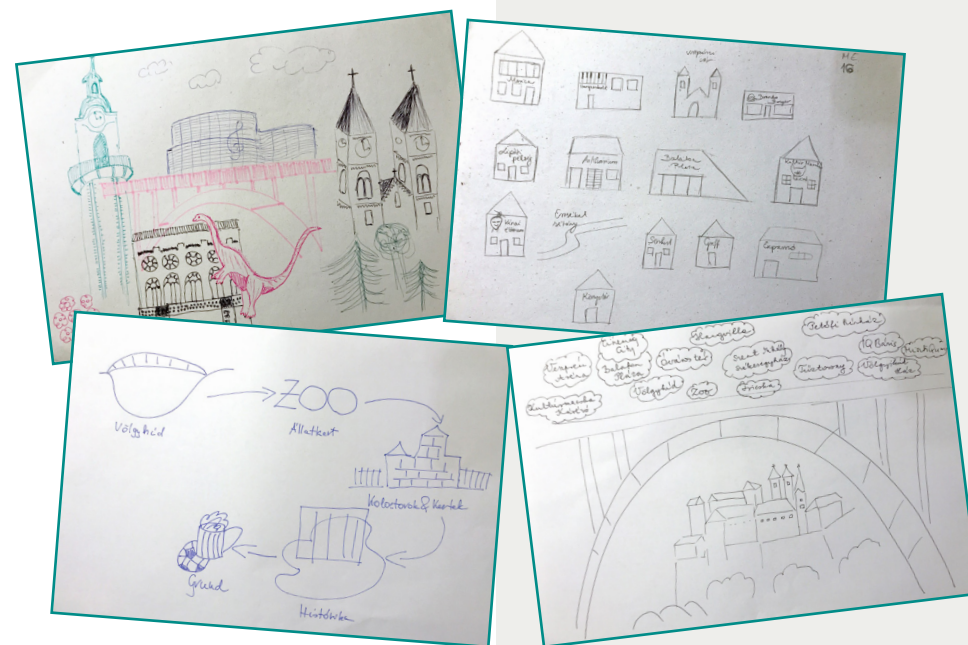
4. Our ENriCH Maps

We all know the general city maps that show the main attractions of the cities, highlighting programs and leisure activities in a simple way. Usually none of them gives personal suggestions and tips. That is what ENriCH maps mainly focused on: making you feel as you were advised by your friends. To do so, you can find personal tips about the students' favourite places or recommendations to visit or try; walking routes created along the local youngsters' most-loved tracks; a short history to feel the city really close to you, but also some practical hints and tips about local culture and habits.

- **ühine ajurünnak ja mõttekaartide loomine** tekitasid lähtepunkti; selle käigus tulid rühmad headele ideedele, leidsid varjatud aardeid ja mõtlesid välja huvitavaid nõuandeid; vaatevälja avardamiseks löid mõttekaarte ka õpilaste perekonnaliikmed, sõbrad ja koolikaaslased;
- lisaks viisid noored eelnevalt ette valmistatud intervjuujuhendi abil ühise harjutamise järel läbi **intervjuusid** kohalike poliitikajundajate, ekspertide või linna väga hästi tundvate kodanikega;
- kõige raskem hetk jõudis pärale siis, kui rühmad pidid **tegema valiku** kõigi kogutud „huvipunktide“ hulgast ja otsustama, millised

Collecting that much information and
synthetization required a big effort
from the groups:

- **joint brainstorming and mind mapping** created the starting point during which great ideas, hidden treasures and interesting tips came up within the groups, and mind maps were made also by students' family members, friends and school mates to broaden the picture;
- additionally, along a previously prepared interview guide and some joint practice, youngsters **conducted interviews** with local decision makers, experts or citizens who knew the city very well;
- the hardest point arrived when

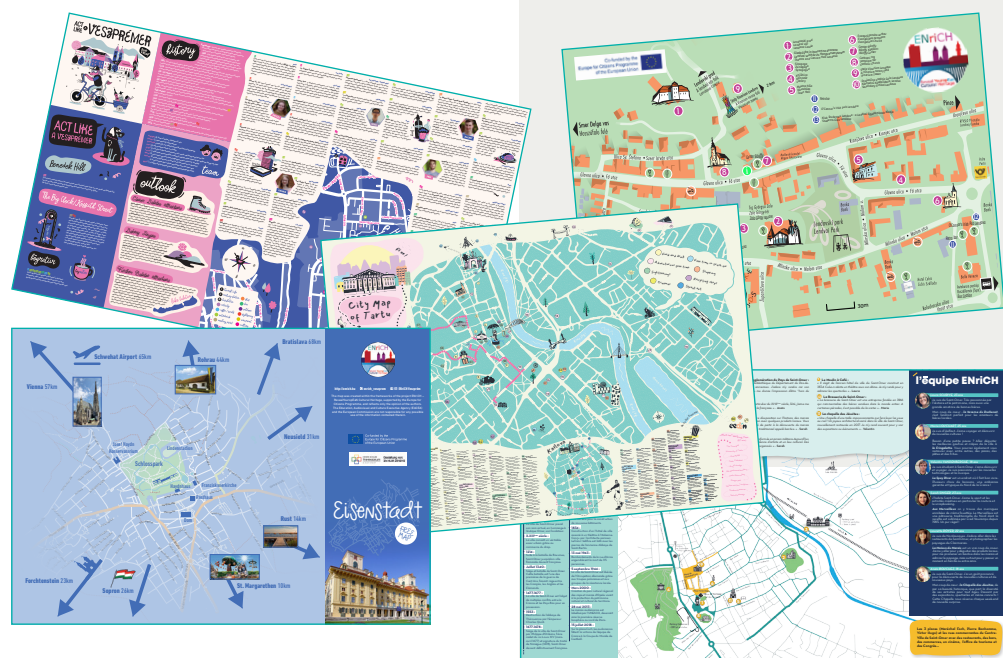


olid need kõige olulisemad, mis tuleks kaartidele kanda;

- seejärel löid töörühmad teatud juhtudel soovitudele tuginedes huvitavaid **ebatavalisi jalutusrasruute**.

Pärast „huvipunktide“ välja valimist ja kujunduse osas kokkuleppele jõudmist sündisid loovad ja ainulaadsed tulemused:

Kogu protsess oli väga huvitav ja õpetlik viis, kuidas oma kodulinna kohta midagi uut õppida; rühmades töötada; võõraste inimestega koostööd teha (vähemalt alguses);



the groups had to **select from** all the collected ‘**points of interest**’, and decide which were the most important ones that should be placed on the maps;

- then in some cases, the working groups created interesting, **unusual walking routes** based on the suggestions.

After finalizing all the ‘points of interest’ and agreeing on the design, creative and unique products were born: The whole process was a really interesting and instructive way of learning about one’s hometown; working in

inglise keeles rääkimist ja kirjutamist harjutada; kompromisside tegemist kogeda; pärandi materiaalsete ja mittemateriaalsete osadega tutvuda; ent peamine õppetund oli siiski aarete leidmine, mille Euroopa on andnud linnadele ja mille linnad on andnud Euroopale.

5. Rahvusvahelistest ENriCH üritustest

5.1. Tee meie ühise Euroopa pärandi avastamiseks

See oli projekti **esimene üritus**; oluline põhjapanev sündmus, mida võõrustas **2018. aasta septembris Veszprémi linnavalitsus (Ungari)**. Seega oli peamine eesmärk partnerlinnade tundma õppimine, võõrustajalinna Veszprémiga tuttavaks saamine ning kohalike inimeste teadlikkuse tõstmine kultuurist ja kultuuripärandist. See aväritus keskendus **ühisele Euroopa pärandile ning Euroopa kultuuripealinna tiitlile**.

Töötoa peamised avaldused olid järgmised:

- **kultuuripärand** on sild meie ja esivanemate vahel; see on väga oluline, kuna esindab väärtuseid ja inimesi, ühendab inimesi ja on üks traditsiooni vorme;
- **Euroopa** on samaaegselt välistav ja kõikehõlmav, sarnane ja mit-

groups; working with (at least at the beginning) unknown people; practicing English speaking and writing; experiencing how to make compromises; familiarizing with tangible and intangible heritage elements; but as the main lesson learned: trying to find the treasures what Europe had given to the towns, and what the towns gave to Europe.

5. About the International ENriCH Events

5.1. On the Way to Explore Our Common European Heritage

This was the **first, debut event** of the project; an important, fundamental occasion **hosted by the Municipality of Veszprém (Hungary) in September 2018**. Therefore, the main goal was to get to know the partner cities, become more familiar with the host city, Veszprém, and raise local people’s awareness concerning culture and cultural heritage. This opening event was **focusing on the common European heritage** and the **title of the European Capital of Culture**.

The main statements of the workshop were that

- **cultural heritage** is a bridge between us and ancestors; it is very important, since it represents values and people, connects

mekesine, väga paindlik, seega ka kiiresti muutuv;

- **Euroopa kultuuripärandit** iseloomustab peamiselt mitmekultuurilisus ja avatus;
- **koht/linn** on ainulaadne, kui sellel on reaalne side ajaloo, kultuuri ja religiooniga.

Interaktiivsete koosviibimistena toimus kaks tihedalt kultuuriga seotud ekskursiooni. Üks neist keskendus kindluse piirkonnale, sealhulgas Dubniczay lossile; teine toimus jalutuskäiguna Veszprém Petőfi teatri lavatagustes ruumides. Need olid ainulaadsed võimalused tutvuda kohaliku kultuuri ja peidetud aaretega. Spetsiaalne koosviibimine keskendus Euroopa kultuuripealinna tiitlile, kuna peaaegu kõigil partnerlinnadest oli see tiitel juba olemas või olid nad potentsiaalsed kandidaadid. Tiitli omandamine võimaldab neil linnadel esitleda oma pärandi peamisi elemente, lisaks algatada ka ainulaadseid projekte, tugevdada oma kogukondi ja luua nendes piirkondades kultuuriline keskus.

Kuna avaüritus toimus kohe pärast Euroopa pärimuspäevi, oli see hea võimalus Euroopa kultuuripärandi kohta rohkem teada saada ning tõsta äkketteastega linnaelanike teadlikkust erinevatest teemadest.

Osalejad olid nii noored inimesed kui ka poliitikakujundajad. Seega oli see

people, and is a form of tradition;

- **Europe** is exclusive and inclusive, similar and diverse at the same time, very flexible, therefore changing rapidly;
- **European cultural heritage** is something multicultural and openness is its main characteristics;
- **a place/city** is unique, if it has a real connection to its history, culture and religion.

As interactive sessions, two, strongly culture-related guided tours took place. One was directed to the castle area, including Dubniczay Palace; the other in the Veszprém Petőfi Theater in the form of a backstage walk. These were unique opportunities to become more familiar with local culture and hidden treasures.

A dedicated session focused on the title of European Capital of Culture, since two of the partner cities are going to wear this title and one of them is a candidate. Owning the title provides the possibility for these cities to present not only their main heritage elements, but also to unfold some unique projects, to strengthen their communities and create a cultural hub in these regions.

Since the opening event was held back-to-back the European Heritage Days, it was a great opportunity to

hea võimalus tugevdada demokraatliku otsustusprotsessi mõistmist ja toetada noorte kodanikuaktiivsust. Samuti oli see võimalus näidata poliitikakujundajatele, kuidas erinevate kultuuriliste taustadega noored inimesed teatud teemadest mõtleavad ning kui häid ja uusi ideid neil on. Need põlvkondade- ja kultuuridevahelised dialoogid kujutavad endast ainulaadset ja tõhusat viisi üksteise (linnade kontekstis linnaelanike) vajaduste väljaselgitamiseks ja mõistmiseks.

5.2. Mitmekultuurilisus kui Euroopa väikelinnade lisaväärtus

Lendava (Slovenia) oli esimene linn, kus algasid 2019. aasta veebruaris YouropEaN kultuuripärandi üritused. Iga reisi peamine eesmärk oli võõrustava linna ja selle kultuuri parem tundmaõppimine, proovides samas leida selle kultuuripärandist ühiseid Euroopa elemente. Selleks tutvusid osalejad erinevate ettekannete kaudu Lendava mitmekultuurilise aspektiga.



gain more knowledge about the manifestation of Europe's Cultural Heritage, and raise citizens' awareness on different topics through a flashmob. Participants were both young people and decision makers. Thus, it was a great opportunity to strengthen the

understanding of democratic decision making and fostering active citizenship for the youngsters. Also, to present to the decision makers the way how young people with different

cultural backgrounds think about certain topics and how great and new ideas they have. These intergenerational and intercultural dialogues represent a unique and effective way of developing and understanding each other's (in the case of cities, the citizens') needs.

5.2. Multiculturalism as an Added Value of Small Towns in Europe

Lendava (Slovenia) was the first city where YouropEaN Cultural Heritage Events started in February 2019. Each and every trip's main goal was to get

Kuigi Lendava on väike, peetakse seda mitmekultuuriliseks, kuna seal elab kolm rahvast: sloveenid, ungarlased ja romad. Lisaks on Lendavas säilinud juudi pärand, kuigi kahjuks ei ole juudivähemus siin enam kohalviibiv. Ürituse jooksul toodi välja, miks elanikud peavad mitmekultuurilisust lisaväärtuseks.

Kohaliku noorterühma juhtimisel viidi osalejad linnas ringkäigule. Lendava noored on teadlikud oma kodulinna kultuuripärandist ja selle ülehked. See kohtumine toimus kohe pärast Sloveenia kultuuripäeva, et ENri-

CHi partnerid saaksid osa Sloveenia tähistamisviisist. Mõne osavõtja jaoks oli huvitav näha, et selles Sloveenia linnas toimus suur osa sündmusest mitte ainult sloveenia vaid ka ungari keeles, kuna Lendavas elab suur ungarlaste vähemus. Hiljem esitleti eriti maitsevate toitude ja jookide kaudu kohaliku kultuuripärandi lahutamatu osi.

Iga rahvusülese sündmuse oluline eesmärk oli poliitikaalaste soovitu-

a **better understanding about the host city and its culture**, while trying to find the **common European elements** in its cultural heritage. To do so, participants met the multicultural aspect of Lendava through various presentations.

Although Lendava is small, it is considered to be multicultural as three nationalities live in the town: Slovenian, Hungarian and Roma. Additionally,



the Jewish heritage is preserved in Lendava, even if sadly the Jewish minority is not present here anymore. During the event, it was highlighted why

multiculturalism is considered as an added value according to the inhabitants.

With the guidance of the local group of young people, participants had a tour in the city. Youth in Lendava are aware and proud of the cultural heritage of their home town.

This meeting was held back-to-back to the Slovenian Cultural Day, so ENriCH partners could taste the Slovenian way of celebration. For

ste andmine. Lendavas löid osalejad linna kohta ulatusliku **SWOT-analüüsi**, uurides **mitmekultuurilisust** neljast aspektist. Peamised punktid olid järgmised:

TUGEVUSED:

- noortel on rohkem võimalusi: kakskeelsed koolid, rohkem keeli harjutamiseks;
- rohkem tähtpäevi: igal aastal 3 kultuuripäeva;
- võimalus üksteiselt enamuse/vähemuste aspektis õppida;
- rikkalik kultuuriline ja kulinaarne pärimus;
- hea geograafiline asukoht: 200–300 km kaugusel 4 pealinnast;

NÕRKUSED:

- suuremate kultuuride varju jäämine;
- eraldatus: iga rahvus on väike maailm;
- haldusprobleemid;

VÕIMALUSED:

- Lendava on eeskuju teistele linnadele;
- keelte tõttu paremad töövõimalused;
- inimesed on üksteise suhtes tolerantsemad;

OHUD:

- noorte emigreerumine;

some of the participants it was interesting to see that in this town in Slovenia, a large part of the event was facilitated not only in Slovenian but also in Hungarian language, as a large minority of Hungarians live in Lendava. Afterwards, intangible parts of local cultural heritage were presented through some especially delicious meals and drinks.

As an important aim of each transnational event was to prepare policy recommendations, in Lendava participants created a comprehensive **SWOT analysis** about the city by examining **multiculturalism** from four aspects. The main takeaways were the following:

STRENGTHS:

- more opportunities for youth: bilingual schools, more languages to practice
- more celebrations: 3 cultural days each year
- opportunity to learn from each other in the aspect of majority / minorities
- rich cultural heritage and culinary
- good geo-position: 200-300 km from 4 capitals

- etniliste rühmade integratsioon;
- eraldatus ainulaadsuse tõttu.

Lendava noored peaksid kindlasti rohkem osalema kohaliku poliitika kujundamises ning avaldama oma arvamust nende tulevikku puudutavate otsuste osas. Selleks on vajalik ka kohaliku kogukonna, peamiselt kohalike poliitikute, avatus, et rääkida noortega nende tulevikust ja töövõimalustest, mis põhinevad kindlasti mitmekultuurilisusel.



WEAKNESSES:

- overshadowing from bigger cultures
- separation: each nationality is a small world
- administrative problems

OPPORTUNITIES:

- Lendava is a role model for other towns
- better work opportunities because of the languages
- bigger tolerance between people

THREATS:

- emigration of youth
- integration of ethnic groups
- isolation because of uniqueness

Youth in Lendava definitely needs to be more involved in local policy-making and having the opportunity to give their voice in decisions concerning their future. This also requires openness from the local community, mainly from the local politicians, who could talk with them about their future and about their work opportunities, which is definitely based on multiculturalism.

5.3. „Minu keelt mõistetakse kogu maailmas!“¹

Kuidas saab muusika, see mittemateriaalne kultuuripärand, ühendada erinevaid rahvuseid? Sellele keskenduti **2. YouropEaN üritusel**, mida võõrustas **2019. aasta aprillis** sihtasutus Foster Europe **Eisenstadtis (Austria)**. Kogu üritust iseloomustas osalejate interaktiivne kohtumine: nii projekti partnerid kui ka õpilased, muusikud ja kunstnikud Eisenstadtist.

Programmi esimest osa võõrustas Joseph Haydni Konservatoorium, millele eelnes interaktiivne mäng, kus osalejad viidi ringkäigule läbi Haydni töö, muusikalise loominguga ning selle mõju tänapäevasele muusika mõistmisele ja kaasaegsele komponeerimisele. Sellesse protsessi panustas Gisela Mashajekhi Beer, juhtides eksklusiivselt ENriCHi jaoks etendatud kollektiivset improvisatsiooni, mis tugines paljudele instrumentidele alates klassikalisest klaverist kuni tühjate õllepurkideni.

Hiljem osales rühm ekskursioonil Landesmuseumisse (Regionaalmuuseum), mis on kodu ühele suurimale kogule Austrias. Interaktiivsed ringkäigud kujunesid jooksvalt debatiks kunsti, kultuuri, säilitamise kontseptsiooni ja definitsiooni ning

¹ „Meine Sprache versteht man durch die ganze Welt!“ (Haydn Mozartile Haydni esimese Londoni-reisi õhtul)

5.3. 'My Language is Understood Throughout the World!'¹

How can music, this intangible cultural heritage link different nations? This was the focus of the **2nd YouropEaN event** hosted by Foster Europe Foundation **in Eisenstadt (Austria) April 2019**. The whole event was labelled by the interactive encounter of participants: project partners as well as pupils, musicians and artists from Eisenstadt.

The first part of the program was hosted by the Joseph-Haydn Conservatory, preceded by an interactive game in which participants were taken on a tour through Haydn's work, music creation and its impact and influence on today's understanding of music and modern composition. Gisela Mashajekhi Beer contributed to this process, by leading a Collective-Improvisation exclusively performed for ENriCH, relying on a wide range of instruments from classical piano to empty bean cans.

Later on the group participated in guided tours in the Landesmuseum (Regional Museum) – housing one of the largest collections in Austria. The interactive tours turned into a rolling debate of art, culture, the concept and definition of preservation and

¹ 'Meine Sprache versteht man durch die ganze Welt!' (Haydn to Mozart on the eve of Haydn's first trip to London)

kultuuripärandi, samuti Euroopa mõõtmete üle inimeste igapäevaelus eelnevatel aegadel ja tänapäeval. Pärast seda viidi ENriCHi partnerid giidiga linnaekskursioonile, mille olid värskest välja töötanud ja läbi viinud kohalikud Austria õpilased Theresianum Eisenstadtist. Päeva lõpetas väga eriline sündmus: osalejad kutsuti **Euroopa noorte Joseph Haydni sünnipäevapeole** koos Eisenstadti poliitiliste ja kultuuriliste juhtidega, et tähistada Haydni 286. sünnipäeva, mida võõrustas taas Haydni Konservatoorium. Järgmisel päeval said osalejad Esterházy palee ekskursioonil täiendavalt otsida ja ära tunda ühist Euroopa pärandit. Viimaks kutsuti ENriCHi rühm Burgenlandi Parlamenti, kus nad kohtusid parlamendi direktori Christina Krumböckiga ning arutlesid interaktiivselt föderalismi, demokraatia, kultuuri, noorte ja Euroopa integratsiooni, mittemateriaalse kultuuripärandi ning muusika kui kultuuripärandi üle. Koosolekusaalis



cultural heritage as well as of the dimension of Europe in the daily life of people in former times and today. Afterwards, foreign ENriCH partners were taken to a guided city tour, which was newly developed and performed by the local Austrian pupils from

Theresianum Eisenstadt. The day was closed by a very special occasion: participants were invited to the **European Youth Birthday Party for Joseph Haydn, together**

with political and cultural leaders from Eisenstadt, celebrating Haydn's 286th anniversary hosted again by the Haydn Conservatory.

Next day a guided tour through the Esterházy Palace let participants further search and recognize common European heritage. Finally, the ENriCH group was invited to the Parliament of Burgenland, where they met Christina Krumböck, the Director of the Parliament and had an interactive discussion about federalism, democracy, culture, youth, and European integration; intangible cultural heri-

tervitas rühma parlamendi president prl Verena Dunst.

See üritus kinnitas taas tõsiasja, kui olulised on kokkupuutepunktid üle piiride ja keelebarjääride. Samuti võimaldas sündmus muusika ja Haydni muusikalise pärandi kaudu paremini mõista, mida tähendab mittemateriaalne pärand, ning Esterházy palee ja Haydn Explosive Exhibitioni külastus andis vihjeid selle kohta, mida kujutab endast materiaalne pärand. Seeläbi avastasid noored kohalikust/regionaalsest vaatepunktist, näiteks õppides ja kasutades uuenduslikke viise kultuuripärandi esitamiseks.

5.4. ELi ja kodanikuaktiivsuse sügavam mõistmine, keskendudes eriti tulevastele Euroopa Parlamendi valimistele

Veszprémis 2019. aasta mais toimunud **3. ENriCHi ürituse** peamine eesmärk oli osalejate teadmiste süvendamine **Euroopa Liidu, Euroopa Parlamendi valimiste ja Veszprémi kultuuripärandi** osas, samuti vaadeldi kultuuri rolli seoses Euroopa integratsiooniga. Selleks kutsusime erikülalisi, kellelt õppida, nende hulgas hr Tibor Navracsics, Euroopa Komisjoni hariduse, kultuuri, noorte ja spordi volinik, andes seeläbi osa-

tage; and music as cultural heritage. The president of the parliament, Ms Verena Dunst greeted the group in the plenary hall.

This event again strengthened the fact how important contacts across borders and language barriers are. The event also gave a better understanding of what intangible heritage means through music and the musical heritage of Haydn, and the visit to the Esterházy Palace and Haydn Explosive Exhibition provided some hints on what tangible heritage means. Hence, youth were discovering diverse aspects of cultural heritage from local/regional perspective, such as learning and using innovative ways of presenting cultural heritage.

5.4. Deeper Understanding of the EU and Active Citizenship with a Special Focus on the Upcoming European Parliamentary Elections

The main aim of the **3rd ENriCH event in Veszprém** at the beginning of **May 2019** was to deepen the participants' knowledge about the **European Union**, the **European Parliamentary elections**, and **Veszprém's cultural heritage** as well as to examine the role of culture regarding European integration. To do so, we invited special guests to learn from: among others, Mr Tibor Navracsics, European

levatele noortele võimaluse saada oma küsimustele vastused otsesest allikast, ELi poliitikakujundajalt.

Mitteametlikus vestluses erinevatest identiteeditüüpidest ja võimalustest, mis noortel tänu ELile on, rääkis hr Navracsics noortele osalejatele reaalseid lugusid elust ja jagas karjäärivõimalusi. Vestluse lõplike seisukohtadena saame välja tuua järgmised:

- Euroopa erinevate riikide **noorte inimeste Euroopa identiteet** ei ole eriti tugev. Seega tuleks **teadlikkust suurendada**, demonstreerimaks, kui oluline on igapäevainimeste jaoks mõista, mida nad ELilt saada võivad;
- need **noored inimesed, kes osalesid Erasmus+ programmis**, on oma isiksusse integreerinud lisaks ka teatud tüüpi **Euroopa identiteedi**. See identiteet ei vastandu kohalikele või rahvuslikele identiteetidele, vaid rikastab lihtsalt isiksust. **Identiteedi Euroopa element muutub eredamaks, kui kogeme Euroopast väljaspool elamist**;
- igas Euroopa koolis õpetatakse samu **inimesi/kunstnikke/sündmuseid** (Moliere, Shakespeare jne), need määratlevad **Euroopa kultuuri kui identiteedi märkimisväärse osa**, moodustades Euroopa integratsiooni aluse.

Commissioner for Education, Culture, Youth and Sport, thereby creating opportunity for the participating youth to get answers to their questions at first-hand from an EU policy-maker. During the informal conversation about the different types of identities and the possibilities the youth have thanks to the EU, Mr Navracsics shared real life stories and career opportunities for the young participants. Moreover, as final statements of the discussion we can highlight that:

- The **European identity of young people** from different countries of Europe is not specifically strong. Therefore, **more awareness raising** is needed to showcase them how important it is for the everyday people to understand what they can receive from the EU.
- Those **young people, who participated in an Erasmus+ programme**, have integrated into their personality a kind of **European identity** as well. This identity is not developed against local or national identities, just enriches one's personality. **The European element of identity becomes more vivid when we experience living outside Europe.**
- In every European school, the same **people/artists/events** are taught (Moliere, Shakespeare, etc.), they can define **European**

Lisaks olid osavõtjad motiveeritud, et olla aktiivsed kodanikud ja osaleda 26. mail ELi parlamendi valimistel, kuna hr Tibor Navracsicsi andmete kohaselt on Euroopa Parlamendil (ja ELil endal) seadusandluses võimekam roll kui viis aastat tagasi.

Pärastlõunase koosviibimise ajal andis dr Ágnes Raffay-Danyi, Pannonia Ülikooli abiprofessor suurepärase ülevaate kultuuripärandi tähendusest ja tüüpidest, mis võivad olla materiaalsed (ehitised, kunstiteosed) või mittemateriaalsed (muusika, keel, luuletused), samas kui materiaalne pärand võib olla kinnisasi (ehitised) või vallasasi (kunstiteosed). Toodi kohalikke näiteid Veszprémist, Euroopast ja väljastpoolt Euroopat. Hiljem viisid kohalikud õpilased läbi ekskursiooni uue kaardi ettevalmistusprotsessi osana.

Lõupäeva eesmärk oli inimeste teadlikkuse suurendamine ELi olulisusest ning Euroopa kultuuripärandi mitmekesisusest. Kohalikel Gizella päevadel osalevad inimesed kutsuti ENriCHI infopunktis küsimustik-



culture as a significant part of identity, and the basis of the European integration.

Moreover, participants were motivated to be active citizens and participate in the EU Parliamentary Elections on 26th May, since, according to Mr Tibor Navracsics, the European Parliament (and the EU itself) has a more powerful role in the legislative process

in 2019, than had five years ago.

During the afternoon session, a great overview was delivered by Dr Ágnes Raffay-Danyi, Associate Professor of

the University of Pannonia about the meaning and types of cultural heritage which can be tangible (buildings, pieces of art) or intangible (music, language, poems), whereas tangible heritage can be immovable (buildings) or movable (pieces of art). Local examples from Veszprém, from Europe and outside Europe were presented. Later a guided tour was led by local students as part of the new map's preparation process.

The closing day aimed at enhancing peoples' awareness on the impor-

ku täitma ja osalema lühivestlustes Veszprémi Valla Kohaliku Ajalooseltsi ja Lélektéri Fondi vabatahtlikega. See oli edukas viis avalikkuse projekti kaasamiseks: projekti kohalikud ja rahvusvahelised partnerid viisid kohalikud linnaelanikud kurssi ELi, vabatahtliku töö, projekti ja nende linna kultuuripärandiga.

5.5. Kuidas hoida ehituspärand elus või seda elavdada? Meie pärand: kus minevik kohtub tulevikuga²

Saint-Omer ja selle naabruskond on ajaloo ja ajalooliste ehitiste poolest rikas, töötades seega ehitatud kinnisvara kaitsmisega, näiteks on meie Prantsusmaa partnerile igapäevane teema uues põlvkonnas ehituspärandi vastu huvi tekitamine. Seetõttu keskendus **Saint-Omeris (Prantsusmaal) 2019. aasta juunis** toimunud üritus ehituspärandile.

Enne mis tahes jalutuskäiku linnas või pärandi külastust tutvustati osalejatele kiirelt iga linna pärandvara, arutledes partnerriikide kultuuriliste aspektide ja harjumuste erinevuste ning sarnasuste üle. Järgmine töötuba oli hiljuti renoveeritud ehitiste külastamine, kus keskenduti eriti sellele, kuidas need ehitised aitasid kaasa linna täiustamisele. See oli

tance of the EU and the diversity of European cultural heritage. People participating in the local Gizella Days programmes were invited to fill a quiz at the ENriCH info-point and to participate in mini-talks with volunteers of the Local History Association of Veszprém County and Lélektér Foundation. This was a successful way to involve the public in the project: local and international project partners familiarized local citizens with the EU, volunteering, the project and their cities' cultural heritage.

5.5. How to keep / bring built patrimony alive? Our heritage: where the past meets the future²

Saint-Omer and its neighbourhood is rich in history and historical buildings, therefore working on the preservation of built properties, such as sensitization of the new generation with built heritage is an everyday topic for our French partner. That is the reason why the event hosted **in Saint-Omer (France) in June 2019** got the special focus of built heritage. Ahead of any city walk or heritage visit, participants had a speed dating about patrimony assets in each city, discussing differences and similarities of cultural aspects and habits

suurepärane platvorm renoveerimisega ja ehituspärandi parendamisega seotud probleemide üle arutlemiseks.

Sellele ainulaadsele kogemusele järgnes jalutuskäik linnas, mille jooksul tutvustas kohalik rühm osalejatele Saint-Omeri peamiseid vaatamisväärsuseid. Lisaks oli see jalutuskäik seotud töötoaga. Koosviibimise eesmärk oli ehituspärandi säilitamise olulisuse illustreerimine, isegi siis, kui see on linnavalitsuste kulukas.

Lisaks on suur väljakuulutatud vanade ajalooliste ehitistega kohtandatavate funktsioonide ja programmide leidmine, kuna kümneid ja sajandite jooksul võivad funktsioonid ja kasutus muutuda. Osalejad pidid neid probleeme lahendama, töötades valitud koha/ehitisega, ning nende ainus abi oli linnas jalutuskäigu ajal nähtu ning mõned näited, mis toodi kunsti kohta uue funktsiooniga monumentidel ja kirikutes.

Ideid esitleti linna ja piirkonna poliitilistele esindajatele, luues lähtepunkti põlvkondadevaheliseks dialoogiks.

of partner countries. The next workshop was a visit of recently renovated buildings with a special focus on how these buildings contributed to the upgrading of the city. It was a perfect platform to discuss the challenges of renovation and enhancement of built patrimony.

This unique experience was followed by the city walk, during which the local group introduced the main sights of Saint-Omer to the participants.

What is more, this walk was linked with a workshop. The objective of the session was to illustrate the importance of the maintenance of

built heritage, even though it is costly for the municipalities.

Furthermore, finding adaptable functions and programs for the old historical buildings is a big challenge, since the functions and use can change during the decades and centuries. Participants had to solve these challenges by working on the chosen site/building, and their only help was what they have seen during the city walk, and some examples which were shown about art on mon-



²Euroopa kultuuripärandi aasta (EYCH) loosung 2018

² Slogen of the European Year of Cultural Heritage (EYCH) 2018

Oluline on rõhutada, et Saint-Omeri puhul sisaldasid õpilaste eelnevad ideed juba linna üldkavas, mis demonstreerib linna ametiasutuste avatust.

5.6. Kultuuri majanduslik mõju

Kuni selle hetkeni oldi ENriCHi üritustel juba arutletud mitme kultuuripärandi tüübi üle, ent selle vaatlemine majandusliku mõju aspektist oli üsna uus perspektiiv. Siiski oli teema arutlemiseks suurepäraselt sobiv paik **Tartu (Eesti)** kui 2024. aasta Euroopa kultuuripealinn ja linn, mis võõrustab iga aasta juulis hansapäevi.

2019. aasta juulis toimunud **5. YouropEaN ürituse** esimesel päeval rääkis Tartu2024 meeskond sellest, kuidas Tartu mõõdab kultuuri majandusliku mõju. Seejärel peeti koos Tartu ekspertidega maailmakohviku vormis arutelu, kus puudutati järgmisi punkte:

- 1) **Euroopa kultuuripealinn:** *mis on selle kontseptsioon ja kuidas see inimesi mõjutab?*
- 2) **ajalooliste vaatamisväärsuste olulisus noortele:** *kas need lähevad üldse noortele korda?*
- 3) **nutikas linn:** *kas teate, kui nutikas teie linn tegelikult on?*
- 4) **kultuurisündmused:** *kas noored hoolivad ainult pidudest?*

Põlvkondadevahelise arutelu lõpus

uments and churches with new functions.

The ideas were presented to political representatives of the city and the region, providing a starting point to the intergenerational dialogue. It is important to highlight that in the case of Saint-Omer previous ideas of students were already included into the city's Master Plan, demonstrating the openness of the city administration.

5.6. The Economic Impact of Culture

Up until this point, several types of cultural heritage were already discussed during ENriCH events, but overviewing it from the aspect of economic impact was a quite new perspective. However, **Tartu (Estonia)** as the European Capital of Culture for 2024 and the city hosting the Hanseatic Days every year in July was a perfect place to discuss the topic.

On the first day of the **5th YouropEaN event in July 2019**, Tartu2024 team talked about how Tartu measures the economic impact of culture. Then together with experts from Tartu a world café discussion was held by touching upon the following topics:

- 1) **European Capital of Culture:** *What is its concept and its impact on people?*
- 2) **Importance of historical sights**

jõudsid eksperdid ja noored osalejad mitme huvitava ideeni.

Euroopa kultuuripealinna kontseptsiooni ja tiitlit peaks paremini edendama, kuna ECoC annab võimaluse end rohkem reklaamida ja kohalikele noortele põhjuseid, mille üle uhkust tunda. Lisaks loob see väärtuslike võimalusi, nagu töökohad, vabatahtlik töö, partnerlus, võrgustikud, osavõttud.

Selleks et muuta ajaloolised vaatamisväärsused noortele atraktiivsemaks, peaksid need kohad olema rohkem seotud isiklike lugude ja kogemustega. Ajalooliste vaatamisväärsustega seotud tasuta tegevused ja võimalused võivad need kohad/ehitised ligitõmbavamaks muuta. Tavapärased asjad, näiteks tänavalambid, prügikastid ja istumiskohad, vaatamisväärsuste lähedal muudavad neid atraktiivsemaks ja suurendavad külastajate mugavust.

Tarkade lahenduste rakendamine vaatamisväärtuste edendamiseks ja ajaloo üldiseks edendamiseks ei ole enam „tulevik“ – see tehnoloogia on juba olemas, miks mitte seda kasutada? Linnad peaksid mõtlema uut moodi ja toetama idufirmade sektorit, et ehitada uusi asju ja kujundada kontseptsioone.

Selleks et nendest ideedest mitte ainult rääkida, organiseeris võõrustav rühm linnaekskursiooni – sealhul-

for youth: *Do youngsters care about those at all?*

- 3) **Smart City:** *Do you know how smart your city actually is?*
- 4) **Cultural events:** *Do youngsters care only about parties?*

At the end of the intergenerational discussion experts and young participants came up with a number of interesting ideas:

The concept and the title of the European Capital of Culture should be better promoted, since ECoC gives more publicity and reasons to be proud of for local youth. Moreover, it creates valuable opportunities like jobs, volunteering, partnerships, networks, participations. To make historical sights more attractive to youngsters first of all those places should be connected more with personal stories and experiences. Free activities and opportunities connected with the historical sights can make these places/buildings attractive. Such basic things like street lights, trash cans and seating places near the sights develop their attractiveness and visitor comfort.

Using smart solutions for the promotion of historical sights and generally to promote history is not the 'future' anymore: this technology is already available, why not utilize it? Cities should think innovatively and support the start-up sector to build new things and design concepts.

gas VR (virtuaalreaalsuse) ringkäigu (!). See oli täpselt see, mida nutikas kontseptsioon/idee tähendab, võimaldades näha, kuidas linna osad eelnevatel sajanditel välja nägid. See oli üsna veider kogemus, ent see ongi tulevik.



5.7. Traditsiooniline maakasutus ja selle kultuurilised aspektid

Lendaval oli hea võimalus veel ühe ürituse võõrustamiseks, et näidata osalejatele **2019. aasta septembris** veel vaatamisväärsuseid. **6. YouropeaEa kultuuripärandi üritus** toimus kohe pärast traditsioonilist Lendava lõikuspüha, mida tähistati alates selle algusest 40. korda. Eelnevalt tähistati lõikuspüha eraldi, ent hetkel on üritus saanud kolmenädalase Vinariumi festivali osaks. Vinariumi torn on külastajate seas populaarne sihtkoht. See on 53,5 meetri kõrgune konstruktsioon Lendava

In order to speak not only about these ideas, the host group organized a city tour – including a VR (virtual reality) tour (!) – for the group. It was exactly what a smart concept/idea means, providing the possibility to see how the parts of the city looked like in earlier centuries. It was quite a weird experience but this is the future.

5.7. Traditional Land Use and its Cultural Aspects

Lendava was in a great position to host another event and showcase further attractions to the participants **in September 2019**. The **6th YouropeaEa Cultural Heritage event** was held back-to-back the traditional Lendava Harvest Festival, which was the 40th occasion in a row since its existence. Previously, harvest was celebrated separately but currently the event has become part of the three-week-long Vinarium Festival. The Vinarium Tower is a popular destination among visitors. It is a 53.5

mägede keskel, mis võimaldab näha korraga nelja erinevat riiki: Sloveeniat, Ungarit, Austriat ja Horvaatiat. ENriCHi rühm poleks saanud oma äkketteaste tarbeks paremat kohta valida. Võõrustav rühm valmistas osalejatele ette Kahoot mängu saagikoristusest ja traditsioonilisest maakasutusest, mis oli

suurepärane soojendusmäng enne arutelu saagikoristusest ja sellest, kuidas paar entusiast sellega 40 aastat tagasi algust tegid. Noortele näidati ka vanu rahvariideid. Selleks ajaks oli Lendava ENriCHi kaart peaaegu valmis, pakkudes jalutuskäigu ajal linnas kasulikku abi. Hoolimata tugevast vihmast oli see ainulaadne harjutus, kuna osalejad pidid leidma vanade piltide põhjal ehitisi ning nende vanu ja uusi funktsioone. Selle seikluse vältel pidid rühmad suhtlema kohalike inimestega kohvikutes, lillepoodides jne. Osad hoonetest olid lammutatud või uuesti ehitatud, mis muutis ülesande veelgi keerulisemaks. Kokkuvõttes oli see



meters high construction in the middle of Lendava Hills, which allows views to four different countries: Slovenia, Hungary, Austria and Croatia.

The ENriCH group could not have found a better place to present their flashmob here. The host group prepared a Kahoot game for the participants

about harvest and traditional land use, which was a great warm-up game before discussing harvest and how a few enthusiasts started it 40 years ago. Old costumes were also presented to the youngsters. For this time the ENriCH map of Lendava was almost ready, providing useful help during the city walk. Despite the heavy rain it was a unique exercise since participants had to find buildings and their old and new functions, based on old pictures. During this adventure the groups had to communicate with local people in cafés, flower shops, etc. Some of the buildings had been demolished or rebuilt, which made the task even more

tore kultuuride, kogemuste ja lugude kohtumine.

Veel üks huvitav tegevus ürituse jooksul oli ajurünnak. Selle ajal kogus ENriCHi rühm olulisi traditsioonilisi ja kaasaegseid väärtuseid. Määratleti, et **traditsioonilised väärtused** on järgnevatele põlvkondadele olulised, et eelnevate aegade suhestuda. Sellised väärtused olid perekond, armastus, solidaarsus, traditsiooniline toit, festivalid ja üritused, töökus, traditsiooniline maakasutus, ajaloolised linnakeskused, rahvatantsud, linnade ajalugu, rahvariided. Vastupidi määratleti edu, haridus, raha, kultuur, digitaalne innovatsioon, üritused, vanade hoonete restaureerimine, sport, festivalid ja loov arendamine **kaasaegseteks väärtusteks**.

5.8. Ehituspärand kolme jõe linnas

Kuigi Passau linn ei osalenud projekti tegevustes, pakkusid nad **Veszprémi sõpruslinnana** välja võimaluse võõrustada **viimast YouropEaN kultuuripärandi üritust**. See imeline aaretega täidetud linn oli ürituse toimumiskoht **2019. aasta oktoobris**.

Kuna võõrustajate rühm, milleks oli Gisela keskkooli klass, kohtus siin partneritega esimest korda, pöörasid organiseerijad tutvumisele erilist tähelepanu, kasutades selleks jäämurdmismänge ja osalevate lin-

a challenge. In the end, it was a nice meeting of cultures, experiences and stories.

Another interesting activity during the event was brainstorming. During this the ENriCH group collected important traditional and modern values. They defined **traditional values** being important for next generations for the connection with previous times. These values were family, love, solidarity, traditional food, festivals and events, hard work, traditional land use, historical city centres, folk dances, history of cities, national costumes. In contrast, they defined success, education, money, culture, digital innovations, events, renovation of old buildings, sport, festivals and creative development as **modern values**.

5.8. Built Heritage in the City of Three Rivers

Although the **city of Passau** did not take part in the activities of the project, as it is a **twin town of Veszprém**, it offered the possibility to hold the **last YouropEaN Cultural Heritage event**. This wonderful city full of treasures gave place to the event in **October 2019**.

Due to the fact that the host group, which was a class from the Gisela High School, met here for the first time with the partnership, the organ-

nade ettekandeid.

Kahtlemata oli ürituse kõige huvitavam, interaktiivsem ja inspireerivam osa kohaliku rühma juhitud linnaekskursioon. Tüdrukud viisid rühmad artistide allee kaudu läbi vanalinna, sealhulgas toimus ajalooliste hoonete külastus ja paadisõit Püha Stefani katedraali, seejärel piki jõeäärt üles Dreiflussecki, kus kohtuvad kolm jõge. ENriCHi rühm avastas meie Euroopa pärandi ühiseid elemente, nagu Gisela hauakambrit. Dreiflusseck, maaliline koht jõeäärses pargis, oli suurepärase paika EN-

riCHist teadlikkuse suurendamiseks ja äkketteaste korraldamiseks, kasutades eelnevalt valmistatud Instagrami raame ja lauldes Euroopa riikide ühist pärandit „Ood rõõmule“, mis on muide ELi hümn.

Linn on täis vanu ajaloolisi ehitisi, ent selle enimkülastatud osa, vanalinn, asub Doonau ja Inni jõgede vahelisel poolsaarel. Seega on suurem osa Passau loetletud ehitistest ülejutuste meelevaldas. See oli üks prob-

isers paid special attention to the introduction by using icebreaking games and presentations of the participating cities.

Without doubt, the most interesting, interactive and inspiring part of the event was the city tour led by the local group. The girls guided the groups through the old city via the Artists' Alley, including a visit to historic build-

ings and a boat trip to St. Stephan's Dom, then up to the riverside and to the Dreiflusseck, where the Three Rivers meet. The ENriCH group discovered common elements of our

European heritage, such as the tomb of Gisela.

Dreiflusseck, a picturesque spot in the riverside park, was an ideal spot to raise awareness on ENriCH and have a flashmob there by using the previously prepared 'Instagram' frames and sing the joint heritage of European countries, the Ode to Joy; which is by the way the hymn of the EU.

The city is full of old, historical build-



leemidest, mille töid rühmad välja pärestlõunase arutelu ajal kultuuripärandisse kuuluvate ehitiste tulevikus kasutamise probleemina. Kahepäevane programm lõppes kollaaži valmistamisega. Noorte inimeste ja poliitikakujundajate segarühmadele anti ette olukord ning nad pidid korraldama ajurünnaku võimalike lahenduste leidmiseks. Olukord oli järgmine: „kujutletava linna noortekeskus asub vanas ajaloolises ehitises, ent linnavalitsus otsustas selle maha lammutada ja soovib selle asendada uue ehitisega“. Kasutades peamiselt ajalehti, kääre, märkme-pabereid ja markereid, valmistasid rühmad loomingulised kollaažid, esitledes üksteise järel edukalt võimalikke lahendusi.

5.9. Kus lugu lõppeb ...

ENriCHi lõpuüritus toimus **2020. aasta märtsis Veszprémis (Ungaris)**. Ürituse peamine eesmärk oli selge juba projekti algusest: saavutuste esitlemine ja tulemuste näitamine – ning veelgi enam, nautimine (!). Selle jaoks oli ürituse peamine tegevus ENriCHi linna puudutav **aardejaht**, mille väl-

ings, but the most visited part of it, the old town is on a peninsula between the rivers Danube and Inn. Therefore, the main listed buildings in Passau are exposed to flood. This was one of the problems the groups listed during the afternoon discussion as problems of the future use of buildings belonging to cultural heritage. The 2 days long program ended with a collage preparation. The mixed groups of young people and decision makers were given a situation and had to brainstorm about possible solutions. According to the situation, 'the youth centre of an imaginary city is located in an old historical building, but the city administration decided its breakdown and wants to replace it with a brand new building'. By using mainly newspapers, scissors, post-its and markers, the groups prepared imaginative collages and one by one all the groups successfully presented the possible solutions.

5.9. Where the Story Ends...

The closing event of ENriCH took place **in March 2020 in Veszprém (Hungary)**. The main aim of the event was clear since the beginning of the project: to present the achievements, and to show – and what is more, enjoy (!) – the results. To do so, the final event's main activity was a **scavenger hunt**

tel oli üks abivahend projekti käigus loodud kaardid. Lisaks keskenduti lõpuüritusel selle lõpliku uuringu esitlusele, projekti täiendavale levitamisele, peamiste tulemuste kokkuvõtmisele ja poliitikaalastele soovistele ning kõige populaarsemate teemade uuesti arutamisele (nt vabatahtlik töö).



about ENriCH cities during which one of the tools were the maps created in the project. Furthermore, presenting this final study, further dissemination of the project, summarizing the main results and policy recommendations, and rediscussion of the most popular topics (e.g. volunteering) were in the focus of the closing event.

With the help of invited experts, participants learned interactively about their opportunities

to grow as a volunteer and they also became acquainted with the evolving Volunteering Strategy of the European Capital of Culture Veszprém-Balaton 2023, as well as the work of the the EU's Education, Youth, Culture and Sport Council and the role of youth authorities.

6. Mida noored mõtleavad ...³

Sellise projekti puhul võib veebiküsitluste loomine olla ebaharilik, ent see aitas suurel määral mõista sihtrühma arvamust, ning veelgi enam, koguda lisa kaartidele ja täiendavate projektide ideedele.

Viisime läbi **veebiküsitlused**⁴ igas partnerasulas projekti esimesel (2019. aasta jaanuar) ja viimasel (2020. aasta jaanuar) perioodil. Sihtrühm olid kõik noored inimesed nendes asulates (max 40 km raadiuses) vanuses 13–30. Tulemustena saab määratleda mõned üsna huvitavad järeldused⁵.

... EList

Vastajate arvamus EList on sisuliselt positiivne; kõige positiivsemad on austerlased ning kõige negatiivsemad ungarlased (ent siiski väga vähesel määral)⁶. Põhiliselt nähakse ELi liikmesriikide integreerimise kõige olulisema viisina nende veel lähe-

³ Mõlemad veebianalüüsid on saadaval projekti veebilehel: <http://enrich.hu/survey>.

⁴ Iga partnerriigi esimese ja teise küsimustiku vastajate kattumine on äärmiselt vähe, seega ei saa neid võrrelda.

⁵ Kuna küsimustikud olid piiratud konkreetsete riikide konkreetsete linnadega ja toimusid piiratud valimiga, ei saa tulemusi näha riikide või linnade 13–30-aastaste vanuserühma esindavana. Seetõttu on tulemused näitlikud.

⁶ Riikidevahelist võrdlust tuleb käsitleda kahtlusega. Tulemusi ei mõjuta mitte ainult ülalmainitud märkused meetoodika kohta, vaid ka tõsiasi, et iga riigi vastajatel on erinev demograafiline taust.

6. What the Youth Think...³

Creating online surveys might be unusual in case of such a project, but it did help to understand the opinion of the target group to a great extent, and what is more, helped to collect inputs to the maps and to further project ideas.

We ran **online surveys**⁴ targeting each partner settlement at the first (January 2019) and last (January 2020) period of the project. The target group was all the young people at these settlements (in their max. 40 km area) at the age 13–30. Some interesting conclusions could be defined as outcomes⁵.

... about the EU

The respondents' opinion about the EU is basically positive; the Austrians are the most positive, and the Hungarians are most negative (but it is still a very low percentage)⁶. Essen-

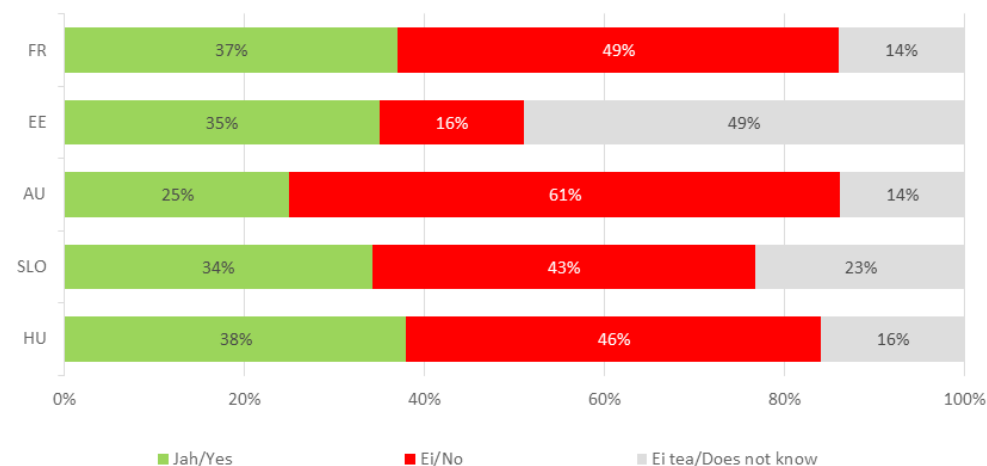
³ Both online analyses are available at the project's website: <http://enrich.hu/survey>.

⁴ The overlap between the respondents of the first and second questionnaire in each partner country is especially low, therefore their comparison is unrealizable.

⁵ Since the questionnaires were restricted to certain countries' certain cities, made on a limited sample, therefore the results cannot be seen as representative to the age group of 13–30 of the countries or cities. For this reason, the results are indicative.

⁶ The country comparison has to be handled with doubt. The results are influenced not only by the above mentioned methodology notes, but the fact that each country's respondents have different demographic background.

Kas Sul on tulevikus plaanis oma kodulinnast ära kolida?
Do you plan to move from your town in the near future?



dasemat koostööd. Siiski leidub ka arvamus riikliku iseseisvuse tugevdamise kohta. Suurem osa vastajatest eeldab liidult peamiselt põhiliste inimõiguste ja vabaduste kaitsmist. ELi kodakondsus tähendab neile peamiselt võimalusi ja vabadust. ELi peamiste probleemide hulgas on kõige tõsisemad kliimamuutus, migratsioon ja töötus. Siiski nähakse ohtudena ka terrorismi ja ebapiisavat koostööd ELi liikmesriikide vahel.

Tuleb märkida, et teadlikkus ELi programmide ja Euroopa kultuuripärandi aastast on igal pool võrdlemisi väike. Üks erand on Erasmus+ programm (kuigi tõenäoliselt oldi teadlikud vaid Erasmus+ kaudu rahastatud vahetusprogrammist).

tially the integration of EU member states, their even closer cooperation is seen as the most important way. However, opinions on the strengthening of national independence also appear. Most respondents mainly expect from the Union the protection of fundamental human rights and freedom. EU citizenship mainly means opportunities and freedom for them. Among the main challenges the EU faces climate change, migration and unemployment are the most serious ones. However, terrorism and insufficient cooperation among EU member states are also seen as threats. It is important to note that awareness of EU programmes and the European Year of Cultural Heritage is rather low everywhere. One exception is Eras-

... ENriCHist

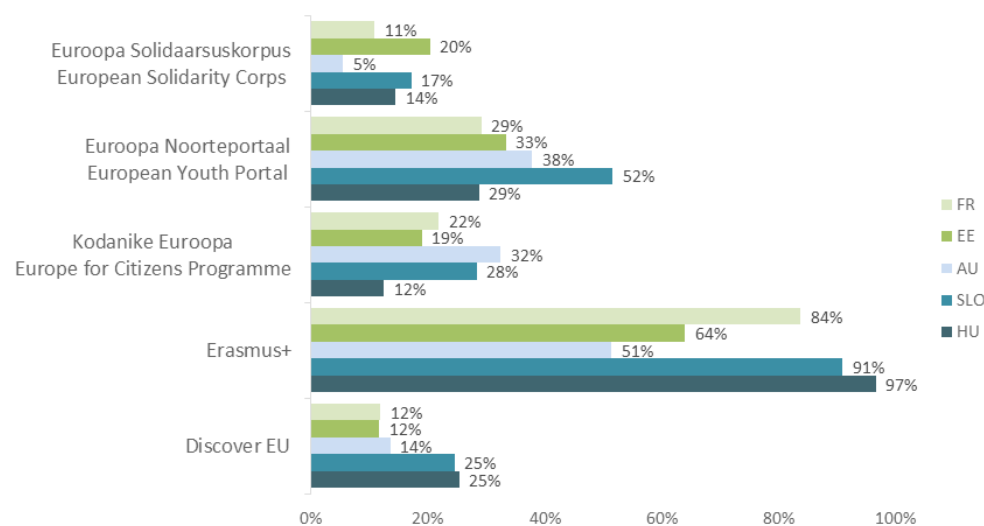
Peamiselt motiveeris projektis osalema võõraste kultuuride avastamine, võimalus reisida ja hankida sügavamaid teadmisi kohaliku kultuuripärandi kohta. Võttes arvesse ENriCHi pikaajalist mõju, saame öelda, et projekt mõjutas peamiselt noorte inimeste **kultuurilist huvi** – tulevikus pööravad nad kultuuripärandile rohkem tähelepanu. Lisaks on ENriCH suurendanud **noorte inimeste avatust** – tulevikus osalevad nad samuti sarnastes rahvusvahelistes programmides. Lisaks on suurenenud ka huvi kohaliku avaliku elu ja ELiga seotud probleemide vastu.

mus+ programme (though it is most likely that they were aware only of the exchange programme funded also through Erasmus +).

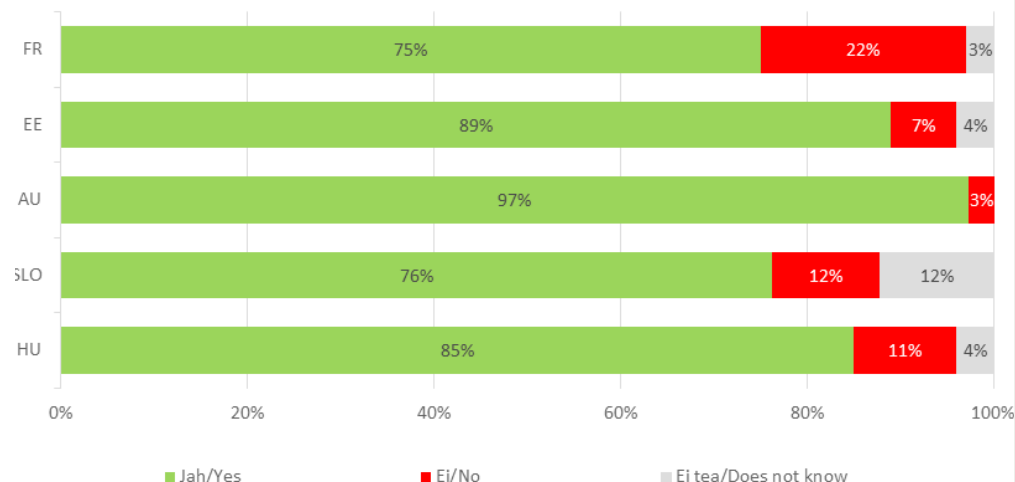
... about ENriCH

The main motivation behind participating in the project was the discovery of foreign cultures, the opportunity to travel and getting a deeper knowledge of the local cultural heritage. As regards to the long-term impacts of ENriCH, we can say that the project mainly **influenced the cultural interest** of young people: in the future they will pay more attention to cultural heritage. In addition, ENriCH has also **increased the openness of young people**: they will

Teadlikkuse erinevatest Euroopa Liidu programmidest
Awareness of certain EU programmes



Kas Sulle meeldib elada oma kodulinnas?
Do you like living in your town?



... oma linnast

Tavaliselt meeldib noortele vastajatele linnas/alevis elada (vähim meeldib ungarlastele). Hoolimata sellest on umbes 30% neid, kes plaanivad kolida (kõige vähem sloveene).

Negatiivne arvamus linnast ja plaan kolida ei käi käsikäes. Paljud mõtleavad kolimisele, kuna soovivad kusagil mujal õppida, ning paljud otsivad seiklusi. Need ajendid ei tähenda tingimata, et kolitakse igaveseks. Teisest küljest plaanivad palju vastajad kolida paremate elamis- või töövõimaluste tõttu; need on inimesed, kes oma linna niisama tagasi ei tule. Ungari vastajatele on oluline motivatsioon rohkem teenimine,

continue to join similar international programmes. Furthermore, interest in local public life and in issues related to the EU has also increased.

... about their city

It is typical that young respondents like living in their city / town (Hungarians are the least fond of it). Despite this, those who plan to move are around 30% (Slovenian the least). Negative opinion about the city and planning to move do not go hand in hand. Many consider moving because they want to study somewhere else, and many seek adventure. These motivations do not necessarily mean moving forever. On the other hand, many respondents plan to move to make a better living or for job oppor-

sloveenidele töövõimalused. Kokkuvõttes on suur osa noori inimesi, kes plaanivad kolida; nende **kodulinna** peaks pigem **keskenduma nende ahvatlemisele ja tagasikutsumisele**, kui nad on lõpetanud õppimise ja leidnud otsitud seiklused. Ka linn saab kasu elanikest, kes asuvad ümber mujalt saadud kogemustega. Samuti on selge, et ahvatlevate ja väljakutsuvate töövõimaluste pakkumine on üks võtmetähtsusega element haritud noorte elanike hoidmiseks/ahvatlemiseks (peaaegu igas riigis nähakse töötust ühena viiest peamisest väljakutsest).



tunities; these are the people who will not come back to their city easily. Earning more money is an important motivation for Hungarian respondents, for the Slovenians it is job opportunities.

To sum up, there is a high share of young people who plan to move; their **home town** should rather **focus on attracting and welcoming them back** when they finished studying and had the adventures they sought for. The city itself is also gaining with inhabitants who resettle with experiences from elsewhere. It is also clear that providing attractive and challenging job opportunities is one of the key elements of retaining/attracting well educated young residents (unemployment is seen as one of the first 5 major challenges in almost every country).

7. Mida õppisime ja millised on meie ettepanekud

Pooleteiseaastase projekti jooksul ei õppinud me palju mitte ainult kultuuripärandi, kultuuri, rahvuste ja harjumuste, vaid ka mõistmise, enesekindluse, koostöö ja loomise kohta. YouropEaN ürituste ajal oli **kohalikel õpilastel** mitu rolli. Nad pidid astuma kohalike, turistide, giidide, poliitikakujundajate ja viimaks ka noor olemise rolli. Need noored inimesed igast asulast võtsid ENriCHI kaartide loomisprotsessi ajal samaaegselt nii turistide kui ka kohalike rolli. Nad pidid olema põhjalikud, ent samas loovad, et valmistada olemasolevatest midagi erinevat. Rahvusvaheliste ürituste ajal hakkasid kohalikud noored ekskursioonigiidideks ja tutvustasid välismaalastest osalejatele oma kodulinna. Nad olid sellises suurepäraseks ning õppisid palju erinevate rahvuste juhtimisest ja lõbustamisest inglise keeles. Lisaks oli see suurepäraseks enesekindluse, inglise keele rääkimise, õppimise ja oma linna kultuuripärandi hindamise harjutamise kogemus. Peale selle olid nad töötubade ajal poliitikakujundajad, kui pidid lahendama huvitavaid olukordi ja kaitsma oma kodulinna. Kahtlemata on need olukorrad mõjutanud nende arusaama kohalikust otsuste vastuvõtmisest, pärandi

7. What We Learnt and What We Propose

The one-and-a-half-year long project taught us a lot not only about cultural heritage, culture, nations and habits, but also about understanding, self-confidence, cooperation and creativity.

During the YouropEaN events **local students** had several roles. They had to step into the role of locals, tourists, tour guides, decision makers, and finally, be young as well. These young people from every settlement were in a role of tourists and locals at the same time during the process of creating the ENriCH maps. They had to be profound but creative to prepare something different than the existing ones. During the international events, the local youngsters became tour guides and introduced their hometown to the foreign participants. They were great in it and learned much from the situation of guiding and entertaining different nations in English. Moreover, this was a great practice of experiencing self-confidence, English speaking, learning and appreciating their own city's cultural heritage. Additionally, they were decision makers during the workshops where they had to solve interesting situations and protect their hometown. Without doubt, these situations have

kaitsmisest ja ennekõike vastutusest. ENriCHi osalejad jõudsid olulisele arusaamale, et rahvusvahelised projektid, kus osalevad kohalikud noored, võivad leida lahendusi probleemidele nagu eraldatus ja emigratsioon, kuna need annavad suurepärase võimaluse teha koostööd erinevate kultuuriliste taustadega inimestega ja põlvkondadevahelises keskkonnas. Teisest küljest võib ka **kohalikel poliitikakujundajatel ja ekspertidel** olla üritustelt leitud võtmepunkte, kuna noortega, eriti välisriikidest pärit inimestega, töötamine ei ole üheski nendes linnades igapäevane võimalus. Siiski võib põlvkondadevaheline dialoog viia suurepärase ideedeni. See nõuab kohalike kogukondadelt avatust, et suurendada kohalike noorte teadlikkust ja kaasata neid kohalikku poliitikaloomesse. Kui neil on võimalus oma hääle andmiseks nende tulevikku puudutavate otsuste tegemisel, on nad linnaga tunduvalt rohkem seotud.

Konkreetsed soovitused poliitikakujundajatele ja huvirühmadele, mis selgusid ENriCHi elluviimise jooksul

1) Oluline on suurendada kesk-koolides võimalust ELi kohta rohkem õppida,

- tuues näiteid reaalsest elust: võimalused kohtuda inimestega, kes töötavad ELi institutsioonis, või vilistlastega, kes võtsid osa

influenced their understanding about local decision making, heritage protection and all in all, responsibility. ENriCH participants came to the important conclusion that international projects in which local youth are involved could provide a solution to the issues such as separation and emigration, since this is a great way to work with people of different cultural backgrounds and also in an intergenerational environment.

On the other hand, **local decision makers and experts** might have takeaways from the events, because working with young people, especially from foreign countries is not an everyday possibility in none of the cities. However, an intergenerational dialogue can lead to great ideas. This requires the openness from the local communities, to raise the local youth's awareness and involve them into local policy making. When they have the opportunity to give their voice in decision making concerning their future, they are much more connected to the city.

Concrete recommendations for policy-makers and stakeholders turned out during the implementation of ENriCH:

1) It is important to increase the opportunity of learning more about the EU in high-schools

- by providing real life examples:

Erasmus+ või muud tüüpi vabatahtlikust või hariduslikust stipendiumist, isegi kooli või linna tasandil.

2) Oluline on kaasata noori linna tulevikku mõjutavatesse protsessidesse,

- luues võimalusi osaleda kohalikus poliitikaloomes – suurepärase valik on aktiivselt tegutsev ja hästi ettevalmistatud noortenõukogu, mis võtab regulaarselt osa linnavalitsuse kokkusaamistest/koosolekutest.

3) Kohalikke noori saab kasulikult kaasata kultuuripärandi säilitamisse,

- kutsudes neid üheskoos looma avatud ajurünnaku koosviibimist ja aruteludel, kuna neil on oma kodulinnast üsna erinev vaatenurk;
- hõlbustades nende ideede elluviimist;
- kaasates neid reaalsesse protsessidesse, võimaldades neil nt olla ekskursioonigiidid jne;
- luues kohalikke ja rahvusvahelisi vabatahtliku töö võimalusi noortele kultuuripärandi säilitamise valdkonnas.

Siiski ei olnud ENriCHi idee ainult kultuuridevaheline ja põlvkondadevaheline dialoog, vaid ka küsimus: „Kuidas on Euroopa sündmused ja kultuur vorminud minu linna kultuuripäran-

possibilities to meet people working on stage at an EU institution, or alumni who participated in Erasmus+ or another type of voluntary or educational scholarship, even on school or city level.

2) It is important to involve youth in the processes that influence the future of the city

- by providing opportunities to be involved in local policy making – an actively working, well prepared Youth Council that regularly joins municipal assemblies/meetings is a great option.

3) It is possible and beneficial to involve local youth into cultural heritage preservation more actively

- by inviting them to co-create during open brainstorming sessions and discussions, since they have a rather different perspective of their hometown;
- by facilitating the implementation of their ideas;
- by involving them into real processes, e.g. letting them to be tour guides, etc.;
- by providing local and international volunteering possibilities for the youth in the field of cultural heritage preservation.

Nevertheless, ENriCH was not only about intercultural and intergenerational dialogue, but worked with the

dit ja vastupidi?". Projekt toimus kui pikk teekond, et leida vastus sellele küsimusele, avastada meie seos kultuuriga ning saada teada, kuidas oleme sellega ja üksteisega seotud. Teadlikkus, teadmised, austus ja identiteet – need on võtmetähtsusega märksõnad kultuuriga ühenduses olemiseks. Peame **tajuma** kultuurilisi aspekte ning asjade ja harjumuste väärtust, mille oleme pärinud ja mida praegusel hetkel loome. Mida rohkem **teadmisi** me rikkalikust inimkonna pärandist kogume, seda enam mõistame oma kultuuri. Suurenevad teadmised sillutavad teed erinevuste eelarvamusteta tajumiseni ning teiste kultuuride austamiseni. Teadlikkus, teadmised ja austus võivad mõjutada identiteeti, avardada silmaringi ning aidata leida imelisi asju ja harjumusi, millele poleks muidu iialgi mõelnud. Seega tuleb olla hoolikas – kui otsustate õppida, mõista, olla uudishimulik ja avatud uutele viisidele, võib tulemus olla rikastatud meel ja elu.

question 'how European events and culture shaped the cultural heritage of my city and vice versa?'. The project served as a long path to find the answer to this question, and to find our relation to culture and how we are connected to it and to each other. Awareness, knowledge, respect and identity. These are the key to be connected to culture. We need to be **aware** of the cultural aspects and value of things and habits that we inherited and that we are creating right now. The more **knowledge** we collect from our rich human heritage, the more we understand about culture. Growing knowledge paves the way to an open minded perception of differences, and to the **respect** of other cultures. Awareness, knowledge and respect may influence your **identity**, widen your horizon and help you to find wonderful things and habits you never thought of. So, be careful, *if you decide to study, to learn, to be curious, to be open to new ways, you might end up with an **ENriched** mind and life.*

Mõttevabadus

10. mail avati Veszprémi Vabaduse väljakul eriline installatsioon. „**Think Freedom**“ on tunnustatud Bosnia-Ameerika kunstniku Edina Seleskovici linnaetendus ja mitmekihiline kunstiinstallatsioon. Projekt sai alguse 2015. aastal Sarajevos ning sellest saati liigub see läbi erinevate riikide, et ühendada noori inimesi üle kogu maailma kunsti loomise kaudu ning koguda nende sõnumeid vabaduse ja rahu kohta. Lõplik sihtkoht on New York aastal 2022. „Think Freedom“ paigaldatakse linnas Daag Hammerskjoldi väljakule ÜRO hoone ette.

Think Freedom

On 10th May a special installation was opened in Veszprém, in Freedom Square. **Think Freedom** is an urban spectacle and multi-disciplinary art installation, incorporating sculpture, light, sound, film, the art of literary word etc. by renowned Bosnian-American artist Edina Seleskovic. The project began in Sarajevo in 2015 and since then, continues its way through different countries to connect young people from all over the world through art creation, and collect their messages about freedom and peace. In Veszprém it also paid tribute to the 30th anniversary of the democratic change of regime. The final destination is New York in 2022. Think Freedom will be installed in the city at Daag Hammerskjold Plaza, overlooking the building of the United Nations.





*„Kasutage võimalusi, mida Euroopa meile pakub, võimalusi, mida pole mitte kunagi varem pakutud mitte ühelegi põlvkonnale selles maailmajaos.“
(Stefan August Lütgenau, sihtasutuse Foster Europe direktor)*

*‘Use the opportunities Europe is offering to us, opportunities that have not been offered ever before to any other generation on this continent.’
Stefan August Lütgenau,
Director of Foster Europe Foundation for strong European Regions*